

розроблених ділових ігор, що моделюють виробничі функції фахівців за виконання реальних професійних завдань; професійна співпраця; професійна самостійність за виконання виробничих завдань, прийняття управлінських рішень.

Література

1. Атанов, Г. Обґрунтування та сутність діяльнісного підходу до навчання. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2012. № 3. С. 85–94.

2. Биков, В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: моногр. К: Атіка, 2009. 684 с.

3. Дегтярьова Г., Якимович Т. Особистісний та діяльнісний підходи у післядипломній освіті інженерно-педагогічних працівників. Вісник Львівського університету. Серія Педагогічна. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. Вип. 19. С. 369–378.

4. Литвин, А. В. Інформатизація професійно-технічних навчальних закладів будівельного профілю: моногр. Львів: Компанія «Манускрипт», 2011. 498 с.

5. Макогін, О., Якимович, Т. Д. Діяльнісний підхід до розробки навчально-інструкційних матеріалів з професійно-практичної підготовки. Педагогічні інновації у фаховій освіті: зб. наук. пр. Ужгород: УжНУ, 2017. Вип. 1 (8). С. 20–25

МОТИВАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ

Ірина Матійків

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Київ, Україна

Анотація. У статті коротко висвітлено концептуальні основи навчальної мотивації у процесі технологічної підготовки, розглянуто зовнішні і внутрішні чинники.

Ключові слова: педагогічна діяльність, мотивація, самомотивація, навчальний заклад.

Формування технічно, технологічно і комп'ютерно освіченої особистості в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства вимагає підвищення рівня технологічної підготовки молодого покоління. Технологічно підготувати учня означає мотивувати його до оволодіння технологічною культурою, допомогти у професійному самовизначенні, сформувати упродовж навчання життєво важливі загальношкільні компетенції та якості особистості, такі як цілеспрямованість, відповідальність, наполегливість, працьовитість та ін. Навчальний предмет «Технологія» в загальноосвітній школі націлений не просто на вивчення окремих технологій, а на розвиток інтелектуальних здібностей та компетенцій з основ різних наук, що дозволяють усвідомлено планувати результати діяльності й логічну послідовність дій для їх досягнення, аналізувати й поліпшувати.

При розв'язанні завдань мотивації центральним є питання, що сприяє розвитку, досягненням й добрим результатам учнів, а що заважає. Варто зазначити, що на навчальну мотивацію впливають зовнішні і внутрішні чинники, такі як: характер освітньої системи; організація педагогічного процесу в навчальному закладі; особливості здобувачів освіти (стать, вік, рівень інтелектуального розвитку і здібностей, рівень домагань, самооцінка, особливості взаємодії з іншими учнями тощо); якості й компетентність викладача; специфіка навчального предмета.

Зовнішні чинники мотивації найбільш яскраво розроблені в теоріях біхевіоризму. Головною особливістю цього підходу є визнання того, що поведінка зумовлена переважно дією зовнішніх чинників, таких як: заохочення, винагороди, покарання та інші позитивні чи негативні підкріплення [5, с.13-32]. Суть прикладного застосування цієї моделі в педагогіці полягає в систематичній підтримці бажаної поведінки учнів. До зовнішніх джерел навчальної мотивації також відносять умови життєдіяльності учнів: вимоги

(дотримання соціальних норм поведінки, особливості спілкування й діяльності, перспективи) та можливості (об'єктивні умови, які необхідні для розгортання навчальної діяльності).

Під внутрішніми чинниками (або особистісними) розуміють мотиваційні диспозиції особи (потреби, мотиви, настанови, інтереси, цінності, що зумовлюють прагнення до самовдосконалення і самореалізації у навчальній діяльності). «Внутрішньо мотивована діяльність не має заохочень, окрім самої активності. Люди залучаються до цієї діяльності заради неї самої, а не для досягнення зовнішніх нагород» [5, с. 23]. Е. Дісі та Р. Раян називають внутрішньо мотивованою таку діяльність, яка характеризується інтересом та задоволенням від її виконання.

Зважаючи на сказане, зазначимо, що мотивована поведінка є результатом дії зовнішніх і внутрішніх чинників, між якими існує діалектичний зв'язок. Згідно з нашим припущенням, формування внутрішньої мотивації за сприятливих зовнішніх умов покращить якість технологічної підготовки. Зазначимо, що багатьма ученими висловлюється думка про важливість внутрішніх мотивів у процесі діяльності. Ці спостереження підтверджуються результатами експериментальних досліджень, які засвідчують, що внутрішня мотивація сприяє креативності [4], отриманню задоволення від діяльності, викликає емоції інтересу й радості, підвищує самоповагу, забезпечує більш успішне засвоєння навчальної програми, зростання успішності, сприяє психологічному комфорту [5, с.13-32].

У процесі технологічної підготовки найбільш позитивний вплив на розвиток пізнавальних процесів та результати навчання, на особистість загалом має розвиток внутрішньої мотивації. У зв'язку з цим завдання педагогічних працівників полягає в тому, щоб сприяти перетворенню зовнішніх стимулів у внутрішні мотиви. Внутрішній тип мотивації пояснюється, зокрема, в таких теоріях: самодетермінації [5, с. 13-32], мотивації досягнень Д. Аткинсона, Х. Хекхаузена [2, с. 393-397], самоефективності А. Бандури [3, с. 376-392] та ін.

Для нашого дослідження важливим є розгляд особливостей активності учнів у навчальній діяльності, яка може бути зовнішньою (моторною) і внутрішньою (розумовою). Для активного засвоєння знань особливо важливою є внутрішня розумова активність, зосередженість уваги на розумінні навчального матеріалу, стійка внутрішня зацікавленість до змісту навчального матеріалу. Саме інтереси є внутрішнім імпульсом до набуття знань, в них утілюються емоційно забарвлені пізнавальні потреби особистості, які забезпечують активність учнів [2, с.390-391].

І. Зязюн пропонує для формування стійкого інтересу та активізації пізнавально-навчальної діяльності учнів такі типи навчання [1, с. 372-373]: *навчання через «відкриття»* – заохочення до наукового пошуку та експериментування; *навчання через гру* – розвиток уяви й позитивної чуттєвості, орієнтованих на успіх у радісному навчальному кліматі; *навчання через інтерес* – використання широкого діапазону особистісних інтересів у навчанні; *навчання до результату* – забезпечення цілеспрямованості і результативності навчання; *навчання через постановку та вирішення завдань* – забезпечення органічної єдності навчального процесу з практикою; *самостійне навчання* – розвиток навичок самостійних рішень і самонавчання; *пошукове навчання* – включення особистого досвіду і його послідовне нарощування; *взаємонавчання*; *проблемне навчання* – стимулювання навчального, особистісного і соціального розвитку через постановку проблеми та її вирішення. Вміння бачити, формулювати і вирішувати проблемні ситуації є важливою ознакою професійної майстерності майбутнього фахівця будь-якого профілю.

Важливою умовою навчальної мотивації учнів є вибір викладачем цікавих методів і прийомів навчання відповідно до теоретичного матеріалу, використання інноваційних психолого-педагогічних технологій у поєднанні з традиційними засобами, а також потенціалу самостійної роботи. Адже, практичні вміння і навички закріплюються і удосконалюються під час

самостійної роботи (зробити висновки, виконати творчі завдання, знайти додаткову інформацію, виконати дослідницьку роботу, написати проєкт тощо).

Аналіз теоретичних джерел дозволяє зробити висновок, що поліпшення навчальної мотивації у процесі технологічної підготовки потребує цілеспрямованого формування внутрішньої мотивації за сприятливих зовнішніх умов.

Література

1. Зязюн І.А. Наука і мистецтво педагогічної дії // Професійна освіта: Педагогіка і психологія. Польсько-український, україно-польський журнал / За ред. Т. Левовицького, І. Зязюна, І. Вільш, Н. Ничкало. Ченстохова-Київ, 2001. №3. С. 357-380,
2. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка та ін. / [за ред. Ю. Л. Трофімова]. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. 560 с.
3. Хьелл Л., Зиглер Д. Теорії личности. 3-е изд. СПб. : Питер, 2013. 608 с.
4. Koestner R., Otis N., Powers T., Pelletier L., Gagnon H. Autonomous motivation, controlled motivation and goal progress. Journal of Personality, 2008. 76 p.
5. The Oxford Handbook of Work Engagement, Motivation and Self-determination Theory. Oxford University Press. 2014. 433 p.

ДИСТАНЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ЗМІНИ ФОРМ НАВЧАННЯ НА РІВНІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тетяна Мачача

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Київ, Україна

Анотація: розкрито проблему зміни форм навчання в межах технологічної освітньої галузі на рівні базової середньої освіти, визначено основні відмінності інноваційної проєктно-технологічної та традиційної класно-урочної форм навчання технологіям, визначено основні аспекти дистанційної технологічної освіти, зокрема в умовах воєнного часу.